

SANKT PETRI KIRKE

- DEN ÆLDSTE BYGNING I INDRE BY

Sankt Petri Kirke er den tysksprogede menigheds kirke i København. Den blev opført som en enskibet kirke midt i 1400-tallet og er dermed den ældste bygning i den indre by.

Frederik II overdrog den til sine tysktalende undersåtter i 1585, og den hastigt voksende menighed gjorde det nødvendigt at udvide kirken i flere omgange. Christian IV tilføjede to korsarme, og Christian V øgede den nordlige korsarm med yderligere tre hvælvingsfag. De særprægede gravkapeller opstod i årene fra 1648 til 1740, og det fornemme kobberspir kom til i 1757.

Som tiden gik blev det en uoverkommelig opgave for menigheden at vedligeholde det store bygningskompleks, og i 1994 måtte staten tage kirken tilbage i sin varetægt. Den blev overført til Slots- og Ejendomsstyrelsen, der i årene frem til 1999 gennemførte en omfattende restaurering og delvis nydisponering.

Den dag i dag bruges kirken aktivt af den tyske menighed, som arrangerer rundvisninger, koncerter og andre kulturarrangementer i den historiske bygning.

Sankt Petri fra midten af 1400-tallet var sognekirke for Københavns Nørre kvarter, der blev afgrænset af bymuren, Nørregade og Vestergade. Den var bygget af røde teglsten og dens eneste skib var overdækket med hvælvinger. Mod vest havde den et tårn, afsluttet med trappegavl.

Efter reformationen i 1536 blev kirken nedlagt og omdannet til kanon- og klokkestøberi. Da der efter den nye kirkeordning ikke længere skulle prædikes på latin, men på modersmålet, opstod der i det reelt tosprogede Danmark behov for en tysksproget kirke. Frederik II lod Sankt Petri restaurere og overdrog den i 1585 til den tysktalende menighed.

De mange indkaldte håndværkere, handelsfolk og administratorer fra tysksprogede lande resulterede i en stærkt voksende menighed og den enskibede kirke blev hurtigt for lille. Christian IV udvidede til mere end det dobbelte areal ved at tilføje to korsarme mod nord og syd i 1631 og 1634. Yderligere plads blev snart nødvendig, og nordre korsarm blev udvidet med tre hvælvingsfag under Christian V i 1691.

KØBENHAVNER

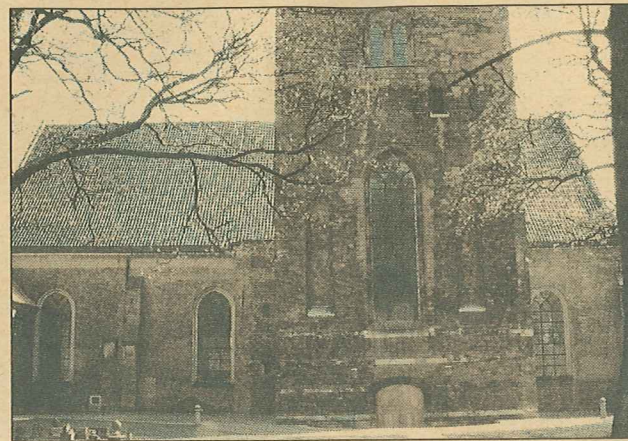
Fortsat fra forsiden...

Københavns brand i 1728 anrettede store skader på Sankt Petri. Tagkonstruktionen og spiret brændte, og næsten alt inventar gik til. Ved genopbygningen opstod den fine sandstensportal i søndre korsarm ved billedhuggeren Didrik Gercken. Genopførelsen af spiret resulterede efter en del uenighed i det meget smukke kobberspir, der ses i dag. Tømrermester Johan Boye Junge byggede det, måske efter tegning af arkitekten Nicolai Eigtved. Begge var medlemmer af menigheden og er begravet i Sankt Petri. Spiret var færdig i 1757.

Efter de slesvigske krige i midten af 1800-tallet aftog menigheden i størrelse, og det blev efterhånden en uoverkommelig opgave at vedligeholde det store bygningskompleks. Den danske stat måtte overtage bygningerne i 1994, og de blev lagt i Slots- og Ejendomsstyrelsens varetægt.

En stærkt tiltrængt restaurering og delvis nydisponering blev straks iværksat med prof. Hans Munk Hansen som arkitekt. De væsentligste ændringer var reetableringen af den oprindelige øst-vestlige hovedakse og symmetrien omkring denne ved åbning af den gamle, tilmurede vestportal, samtidig med en udskilning af den nordlige udvidelse fra 1691. Dette yderste nordskib bruges nu som menighedens forsamlingssted og til

SANKT PETRI KIRKE

koncerter og udstillinger.

Restaureringen afsluttedes ultimo 1999 og kirken blev genindviet i forbindelse med menighedens 425-års jubilæum i februar 2000.

Gravkapeller

Allerede i midten af 1600-tallet var Sankt Petri Kirkes indre optaget som begravesplads. Derfor måtte den stadig voksende menighed løse problemet ved at opføre selvstændige gravkapeller uden for kirken. Den første kapelbygning, Lange Kapel, blev opført nord for kirken i 1648. Den vestlige ende af Lange Kapel blev forbundet med en ny, trefløjet kapelbygning, kaldet Store Kapel, i 1681. Efter Christian V's udvidelse af hovedkirken mod nord var der skabt forbindelse mellem kirke og kapeller. Den endelige form, der ses i dag,

fik kapellerne ved genopbygningen af kirken efter den store bybrand i 1728.

Sankt Petri Gravkapeller står som et særligt og helt usædvanligt bygningsanlæg i dansk arkitektur. Store Kapels tre fløje omslutter som et klosteranlæg en såkaldt urtehave, måske inspireret af et lignende anlæg, Campo Santo i Pisa, Italien, fra 1400-tallet. Facaderne er rigt udformet i den nederlandske barokstil med flade, røde teglsten. Vinduerne er ovale og ses både vertikale og horisontale.

Kapellernes interior består hovedsageligt af vandrehaller, hvor menighedens medlemmer kunne færdes og mindes deres afdøde slægtningen. De fleste kister er nedsat i tre eller fire lag i de underjordiske, murede krypter. Til særligt fornemme og velhavende personer var der afsat sidekapeller

i den brede hovedfløjs gulvniveau. Her blev opstillet kostbare marmor- eller metalsarkofager bag fint forarbejdede smedejernsgitre. I de to sidefløje findes under gulvet en blanding af murede krypter og jordbegravelser.

Gravkapellerne rummer en sand rigdom af billedhuggerkunst i de såkaldte epitafier, mindetavler over afdøde. Betydelige kunstnere som Thomas Quellinus fra Antwerpen og Johs. Wiedewelt fra København har skabt pragt værker over 1700-tallets betydelige politikere, embedsmænd og kulturpersonligheder. En vandring i gravkapellerne og urtegården byder på en genoplevelse af danmarkshistorien fra 16-17- og 1800-årene med gravminder for indflydelsesrige slægter og fremtrædende enkeltpersoner. Man møder navne som Gyltenløve, Scheel von Plessen, Schimmelmänn, de Lente, Stampe, Heering, Weyse, Berling, Lehmann, Charlotte Biehl og mange flere.

Gravkapellerne blev gennemgribende restaureret under hele kirkekomplekssets istandsættelse i 1994-1999.

Gravkapellerne er åben for publikum tirsdag til søndag kl. 11 - 15; omvisning i kapellerne torsdag og lørdag kl. 12:00.

Kilde: Slots- og Ejendomsstyrelsen. Hvis du vil vide mere om henvises til www.ses.dk.